

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

୧୦୫୧୦୫୧୦୫

HOÀNG THỊ VIỆT

**GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH
PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP TỈNH NGHỆ AN**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2020

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

୧୦୩୧୦୩୧୦୩

HOÀNG THỊ VIỆT

**GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH
PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP TỈNH NGHỆ AN**

Chuyên ngành: Tài chính - Ngân hàng

Mã số: 9.34.02.01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học:

1. PGS, TS. ĐINH TRỌNG THỊNH

2. PGS, TS. NHỮ TRỌNG BÁCH

HÀ NỘI - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận án là công trình nghiên cứu khoa học độc lập của tôi. Các số liệu sử dụng phân tích trong luận án có nguồn gốc rõ ràng, các kết quả nghiên cứu trong luận án do tôi tự tìm hiểu, phân tích một cách trung thực, khách quan.

Nghiên cứu sinh

Hoàng Thị Việt

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN

MỤC LỤC

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ, BẢNG, BIỂU

MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU	6
1.1. Các công trình nghiên cứu có liên quan đến nội dung luận án.....	6
1.1.1. Các công trình nghiên cứu trong nước.....	6
1.1.2. Các công trình nghiên cứu ở ngoài nước	16
1.2. Đánh giá tình hình nghiên cứu có liên quan và khoảng trống cho nghiên cứu của luận án	19
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	22
CHƯƠNG 2. PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP VÀ GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH CHO PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP	23
2.1. Nông nghiệp và phát triển nông nghiệp.....	23
2.1.1. Nông nghiệp	23
2.1.2. Phát triển nông nghiệp.....	27
2.2. Giải pháp tài chính phát triển nông nghiệp.....	36
2.2.1. Khái quát về giải pháp tài chính phát triển nông nghiệp.....	36
2.2.2. Nội dung các giải pháp tài chính cho phát triển nông nghiệp	43
2.2.3. Các nhân tố ảnh hưởng đến việc sử dụng giải pháp tài chính cho phát triển nông nghiệp	58
2.3. Kinh nghiệm về giải pháp tài chính phát triển nông nghiệp của một số quốc gia và địa phương ở Việt Nam.....	59
2.3.1. Kinh nghiệm của một số quốc gia.....	59
2.3.2. Kinh nghiệm của một số địa phương ở Việt Nam.....	65
2.3.3. Bài học kinh nghiệm sử dụng giải pháp tài chính cho phát triển nông nghiệp tỉnh Nghệ An.....	69
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2	72
CHƯƠNG 3. THỰC TRẠNG GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP TẠI TỈNH NGHỆ AN	73
3.1. Khái quát về nông nghiệp tỉnh Nghệ An.....	73

3.1.1. Đặc điểm tự nhiên, kinh tế - xã hội tỉnh Nghệ An	73
3.1.2. Tình hình phát triển nông nghiệp tỉnh Nghệ An	75
3.1.3. Vốn đầu tư cho phát triển nông nghiệp tỉnh Nghệ An	85
3.2. Thực trạng các giải pháp tài chính phát triển nông nghiệp tỉnh Nghệ An giai đoạn 2014 - 2019	87
3.2.1. Thực trạng giải pháp tài chính đối với cơ sở hạ tầng phát triển nông nghiệp tỉnh Nghệ An.....	87
3.2.2. Thực trạng giải pháp tài chính đối với đất đai cho phát triển nông nghiệp.....	97
3.2.3. Thực trạng giải pháp tài chính đối với nguồn nhân lực cho phát triển nông nghiệp	103
3.2.4. Thực trạng giải pháp tài chính đối với khoa học công nghệ cho phát triển nông nghiệp.....	109
3.2.5. Thực trạng giải pháp tài chính đối với thị trường tiêu thụ nông sản	118
3.3. Đánh giá chung về giải pháp tài chính cho phát triển nông nghiệp tỉnh Nghệ An	125
3.3.1. Những kết quả đạt được.....	125
3.3.2. Một số hạn chế và nguyên nhân.....	128
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	138
CHƯƠNG 4. HOÀN THIỆN GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP TỈNH NGHỆ AN.....	139
4.1. Quan điểm, mục tiêu, định hướng phát triển nông nghiệp tỉnh Nghệ An đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030	139
4.1.1. Cơ hội và thách thức phát triển nông nghiệp tỉnh Nghệ An thời gian tới	139
4.1.2. Quan điểm phát triển nông nghiệp tỉnh Nghệ An đến năm 2030	142
4.1.3. Mục tiêu phát triển nông nghiệp.....	143
4.1.4. Định hướng phát triển nông nghiệp tỉnh Nghệ An đến năm 2030.....	144
4.2. Quan điểm sử dụng giải pháp tài chính phát triển nông nghiệp tỉnh Nghệ An.....	146
4.3. Hoàn thiện giải pháp tài chính phát triển nông nghiệp tỉnh Nghệ An đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030	149

4.3.1. Nhóm giải pháp tài chính thúc đẩy phát triển nông nghiệp tỉnh Nghệ An	149
4.3.2. Nhóm giải pháp hỗ trợ khác cho phát triển nông nghiệp tại tỉnh Nghệ An	171
4.4. Một số kiến nghị	180
4.4.1. Đối với Quốc hội	180
4.4.2. Thủ tướng Chính phủ và các bộ ngành có liên quan	181
KẾT LUẬN CHƯƠNG 4	183
KẾT LUẬN	184
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ ĐÃ CÔNG BỐ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN	185
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	186
PHỤ LỤC	1
PHỤ LỤC 1. MẪU PHIẾU KHẢO SÁT	1
PHỤ LỤC 2. BẢNG TỔNG HỢP KẾT QUẢ KHẢO SÁT	8
PHỤ LỤC 3. HIỆN TRẠNG SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP VÀ CƠ CẤU THEO ĐỐI TƯỢNG SỬ DỤNG TỈNH NGHỆ AN NĂM 2019	17
PHỤ LỤC 4. MỨC ĐỘ CƠ GIỚI HÓA Ở MỘT SỐ KHẤU SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP	18
PHỤ LỤC 5. DIỄN BIẾN NĂNG SUẤT SẢN XUẤT CỦA MỘT SỐ CÂY HÀNG NĂM CHÍNH	19
PHỤ LỤC 6. CÁC DOANH NGHIỆP NÔNG NGHIỆP ĐƯỢC MIỄN GIẢM TIỀN THUÊ ĐẤT, THUÊ MẶT NƯỚC GIAI ĐOẠN 2014 - 2019	20
PHỤ LỤC 7. CHỈ TIÊU QUY HOẠCH PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP TỈNH NGHỆ AN ĐẾN NĂM 2030	21
PHỤ LỤC 8	23
PHỤ LỤC 9. CƠ CẤU NGUỒN VỐN ĐẦU TƯ XÂY DỰNG CƠ SỞ HẠ TẦNG NÔNG NGHIỆP TỈNH NGHỆ AN GIAI ĐOẠN 2014 - 2019	24
PHỤ LỤC 10. CƠ CẤU NGUỒN VỐN XÚC TIẾN THƯƠNG MẠI NÔNG NGHIỆP TỈNH NGHỆ AN GIAI ĐOẠN 2014 - 2019	25
PHỤ LỤC 11. SƠ ĐỒ CÁC BƯỚC NGHIÊN CỨU CỦA LUẬN ÁN	26

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

TT	Từ viết tắt	Từ đầy đủ
1	CNC	Công nghệ cao
2	CSHT	Cơ sở hạ tầng
3	PTNN	Phát triển nông nghiệp
4	FDI	Đầu tư trực tiếp nước ngoài
5	GTGT	Giá trị gia tăng
6	GTSX	Giá trị sản xuất
7	IPSARD	Viện Chính sách và Chiến lược Phát triển nông nghiệp nông thôn
8	KCHKM	Kiên cố hóa kênh mương
9	KHCN	Khoa học công nghệ
10	MTNT	Môi trường nông thôn
11	NĐT	Nhà đầu tư
12	NHTM	Ngân hàng thương mại
13	NSNN	Ngân sách nhà nước
14	ODA	Hỗ trợ phát triển chính thức
15	PPP	Hình thức đối tác công tư
16	TNDN	Thu nhập doanh nghiệp
17	TNHH	Trách nhiệm hữu hạn
18	VĐT	Vốn đầu tư
19	XTTM	Xúc tiến thương mại
20	WTO	Tổ chức thương mại thế giới

DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ, BẢNG, BIỂU

Sơ đồ

Sơ đồ 2.1. Các ngành cơ bản trong lĩnh vực nông nghiệp	24
--	----

Bảng

Bảng 3.1. Cơ cấu lao động tỉnh Nghệ An theo lĩnh vực	77
Bảng 3.2. Giá trị sản xuất và cơ cấu ngành nông nghiệp tỉnh Nghệ An giai đoạn 2014 - 2019.....	79
Bảng 3.3. Quy mô sản xuất giống nuôi trồng thủy sản tỉnh Nghệ An.....	83
Bảng 3.4. Giá trị xuất khẩu hàng hóa nông, lâm thủy sản tỉnh Nghệ An	84
Bảng 3.5. Quy mô vốn đầu tư trong lĩnh vực nông nghiệp tỉnh Nghệ An.....	86
Bảng 3.6. Cơ cấu vốn đầu tư trong nông nghiệp tỉnh Nghệ An giai đoạn 2014 - 2019.....	86
Bảng 3.7. Chi ngân sách nhà nước cho đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng trong lĩnh vực nông nghiệp tỉnh Nghệ An.....	89
Bảng 3.8. Doanh số cho vay xây dựng cơ sở hạ tầng nông nghiệp, nông thôn tỉnh Nghệ An giai đoạn 2014 - 2019.....	95
Bảng 3.9. Thực trạng Chi NSNN đào tạo nghề nông nghiệp cho lao động nông thôn tỉnh Nghệ An	105
Bảng 3.10. Chi NSNN phát triển khoa học công nghệ trong nông nghiệp.....	110
Bảng 3.11. Dự nợ cho vay nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao tại các ngân hàng thương mại tỉnh Nghệ An	116
Bảng 3.12. Chi NSNN cho hoạt động xúc tiến thương mại nông sản.....	119
Bảng 4.1. Chỉ tiêu phát triển ngành nông nghiệp Nghệ An đến năm 2030	143

Biểu

Biểu đồ 3.1. Tốc độ tăng trưởng GDP nông nghiệp tỉnh Nghệ An	76
Biểu đồ 3.2. Cơ cấu lao động theo ngành nghề trong lĩnh vực nông nghiệp tỉnh Nghệ An năm 2019	78
Biểu đồ 3.3. Năng suất lao động trong nông nghiệp tại tỉnh Nghệ An và toàn tỉnh đoạn 2014 - 2019	78
Biểu đồ 3.4. Tín dụng đầu tư phát triển Nhà nước cho chương trình kiên cố	

hóa kênh mương.....	94
Biểu đồ 3.5. Đánh giá về ưu đãi thuê đất, thuê mặt nước của Nhà nước	99
Biểu đồ 3.6. Khảo sát mức độ miễn giảm thuế sử dụng đất nông nghiệp	100
Biểu đồ 3.7. Chi ngân sách Nhà nước cho giải phóng mặt bằng trong nông nghiệp giai đoạn 2014 - 2019	101
Biểu đồ 3.8. Mức độ cần thiết nhà nước hỗ trợ tích tụ tập trung đất đai nông nghiệp của tỉnh Nghệ An.....	103
Biểu đồ 3.9. Kinh phí đào tạo nghề nông nghiệp cho lao động nông thôn giai đoạn 2014 - 2019.....	104
Biểu đồ 3.10. Chi NSNN hỗ trợ liên kết sản xuất gắn chế biến và tiêu thụ nông sản tỉnh Nghệ An.....	122
Biểu đồ 3.11. Mức độ tác động chính sách tín dụng đối với hình thức liên kết sản xuất và tiêu thụ nông sản tỉnh Nghệ An	124
Biểu đồ 3.12. Mức độ hợp lý của ưu đãi đất đai trong lĩnh vực nông nghiệp tỉnh Nghệ An.....	130

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu

Sau hơn 30 năm đổi mới, nông nghiệp Việt Nam vẫn là một ngành sản xuất vật chất có vị trí đặc biệt quan trọng trong nền kinh tế. Nông nghiệp không chỉ trực tiếp cung cấp lương thực, thực phẩm, tạo công ăn việc làm cho khoảng 65% dân cư mà còn cung cấp nguyên liệu đầu cho ngành công nghiệp chế biến, sử dụng sản phẩm đầu ra của các ngành công nghiệp, dịch vụ khác như: phân bón, máy móc, tín dụng... Vì vậy, phát triển nông nghiệp có ý nghĩa to lớn đối với sự phát triển kinh tế xã hội của đất nước. Trong Nghị quyết 26-NQ/TW của Ban chấp hành Trung ương khóa X về nông nghiệp, nông dân, nông thôn đã khẳng định “Nông nghiệp, nông dân, nông thôn có vị trí chiến lược trong sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, là cơ sở và lực lượng quan trọng để phát triển kinh tế - xã hội bền vững, giữ vững ổn định chính trị, đảm bảo an ninh, quốc phòng; giữ gìn, phát huy bản sắc văn hoá dân tộc và bảo vệ môi trường sinh thái của đất nước” [1]. Với vai trò quan trọng của nông nghiệp, nông dân và nông thôn đối với sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước thì một trong những giải pháp đã Đảng và Nhà nước ta đưa ra là đổi mới mạnh mẽ cơ chế, chính sách để huy động cao các nguồn lực, phát triển nhanh kinh tế nông thôn, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của nông dân. Điều này cho thấy được tầm quan trọng của tài chính đối với phát triển nông nghiệp, nông thôn ở nước ta trong giai đoạn hiện nay.

Nghệ An là một tỉnh ở khu vực Bắc Trung Bộ, có địa bàn kinh tế rộng, dân cư chủ yếu sống ở nông thôn và lao động trong lĩnh vực nông nghiệp. Điều kiện tự nhiên của Nghệ An rất thích hợp để phát triển đa dạng nhiều loại cây trồng, vật nuôi mang lại giá trị cao về mặt kinh tế. Những năm vừa qua, lĩnh vực nông nghiệp đã có những bước phát triển mạnh mẽ, góp phần trọng vào sự phát triển kinh tế xã hội và từng bước thay đổi bộ mặt nông thôn của Nghệ An. Giai đoạn 2014 - 2019, lĩnh vực nông nghiệp của tỉnh Nghệ An chiếm 37% tổng kim ngạch xuất khẩu toàn tỉnh,